

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1930"

Személy

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.

(Hely)

1930. VIII. 10.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Budapest Hamupipőkéje

Miért maradt le Óbuda Budapest fejlődési iramában?

Alig hagyja el a villamos a budai parton a Császárfürdő környékét, minden átmenet nélkül, egy elhagyott és gondozatlan vidéki kisvárosba kerülünk, ahol mintha százéves álmat aludná az idők tündére. Csupa por és pókháló minden, aacsony, földszintes házacsok sora, egymás mellé, magas, fehérre meszelt kémények ágaskodnak elő a roskadozó tetők-ből s az utcák is olyan girbe-gurbák és kockás kövekkel fedettek, mintha egy régi mesekönyvből állította volna be őket valaki az életbe.

Budát, Pestet és Óbudát 1872-ben egyesítették egy várossá s a csaknem hat évtized alatt Buda is, Pest is szédületes fejlődésen ment keresztül, ragyogó, büszkélkedő világvárossá fejlődött, csak a harmadik város: Óbuda maradt vissza, se utcái, se házai nem változtak, a esendes, szerény kis Hamupipőkét még nem fedezte fel lovagja, pedig a kopott, egyszerű köntös alatt csodálatos környék, pompás természeti szépségek rejtőznek, amik komoly alapot alkothatnak Budapest legszebb városrészének felépítéséhez.

A mai Óbuda gyönyörű fekvését már Kr. e. kelták is felfedezték és Ak-inik elnevezéssel (ami bő vizet jelent) várost építettek a helyén. A rómaiak a várost átvették, fejlesztették és Aquincum-nak nevezték el. A magyar történelem legrégebb századaiban Buda tulajdonképpen a mai Óbuda volt és csak a tatárjárás

után kapta az Óbuda elnevezést, amikor ugyanis az egész város elpusztult és az újonnan felépített Budát már a várhegyen helyezték el.

Hazánk fővárosának első gyökerei tehát Óbudáig nyúlnak vissza, éppen ezért megfoghatatlan, hogy miért maradt el fejlődésében ez a régi város, ahol magyar királyok laktak s ahol az anyakirálynők állandó tartózkodási helye volt.

A MAI ÓBUDA

Amikor leszállunk a Flórián-téren a villamosról, nem akarunk hinni a szemünknek. Sehol egy komolyabb épület, a gyalogjárók hepehupások, a házak többszáz évesek, egyiknek-másiknak az ablakáig emelkedik már a feltöltött úttest, a házfalak repedezettek és púposak s a kézzel elérhető tetők tarka cseresepes-hátá arról tanuskodik, hogy a gazda gondosan cserélgeti újjal a régi, eltörött cseresepet, nehogy az eső a szobájába csurogjon. Talán már egyetlen nagyobb vidéki városban sem látni olyan elhanyagolt és régi formájú üzleteket, mint itt. A patikák portáléja például egyenesen látványosság. Az egészet úgy, ahogy van, a múzeumba lehetne állítani ezzel a felirattal, hogy „Óspatika”. Sehol sem látni jelét a modern fejlődésnek. Egyetlen nagyszabású üzlet sem akad, amire el lehetne mondani, hogy „fővárosi”, pedig Óbudán is csak a fővárosban vagyunk.

Lassan, mindent megfigyelve rójuk az utcaikat. „Pere-utca”, „Kiskorona-utca”, „Lajos-utca”, „Serfőző-utca”, „Templom-utca”, „Pa-

csirta-utca” és feltűnik, hogy milyen sok erre-felé a kisiparos. A kapukon mindenütt táblák: asztalos, bognár, kárpitos, cipész, szűcs, bőrmunkás, mézeskalácsos stb. Az üzlet, helyesebben a műhely azonban a régi szokás szerint mind az udvarban van. Az egésznek olyan a színezete, mintha a céhek világában élnénk. Megtudtuk, hogy ezek miatt a kisiparosok miatt nem fejlődhet ki fővárosi arányokban az üzleti élet, az óbudai beenszülöttek ugyanis mindent a kisiparosoknál vásárolnak, mert nem bíznak az üzletek gyári (portékájában).

ÓBUDA NEM BUDAPEST, HANEM PROVINCIA

Belegyünk egy-két üzletbe és tájékozódunk az óbudai közönség vásárlási kedvét illetőleg. Csupa panasz és siralom mindenki. Kivétel nélkül azt mondják, hogy az Óbudán lakó publikum maga sem tartja Óbudát Budapestnek, hanem egy olyan külvárosnak, ahol csak lakni lehet, de vásárolni nem.

— Nem lehet itt, kérem, ragyogó üzletet nyitni. Az elegáns publikum Pesten szerzi be szükségletét, a beenszülöttek meg csak olyan üzletbe lépnek be, amelyik nem cifra.

A meghitt kedves kis korcsmák tömege azonban megszámlálhatatlan. Ezek a régi jó idők maradékai, amikor még az óbudai hegyeken pompás szőlő termett és a korcsmáros a saját borát árusította nagybúszkén a vendégnek. Ma már minden korcsmáros idegen bort mér ki, de a régi jó szokás megmaradt és az emberek Budapestről Óbudára jönnek hamisítatlan, Budapestben vásárelt jó bort inni. Nem baj, az

illúzió a fő! S az illúziókeltésben az óbudai korcsmárosok azután igazán mesterek. Kedves, családias kis kertet varázsolnak elő az udvar-

ból, ahol a kávéházak és vendéglők pazar, de hideg eleganciája után valóban otthonosan érzi magát minden pesti vendég.

MIT REJTENEK A RÉGI HÁZAK?

Köborlásunk közben egypár igen szép régi ház előtt megyünk el. Nem tudjuk megállni, egynek gondosan becsukott kapuját felnyitjuk és benézünk rajta. Meghökkenve látjuk a csodát. Gyönyörű, buja zöld kis kert varázslódik szemünk elé. Köröskörül udvari lakások, melyeknek ajtajai előtt asszonyok állnak és nagyban tárgyalnak valamit. A szőfoszlányokból azt veszem ki, hogy egy kis cica ludas valamiben, amit okvetlen meg kell mondani a gazdájának. Az asszonyok nem vesznek észre bennünket s így megállapítjuk, hogy esinosak, szép otthonkában vannak, bubifrizurások, valahogy nem illenek bele ebbe a régi házba, a mesekertbe. Az egyik lakásban felesendül a rádió hangszórója is. Ime, nem hiányzik a modern élet Óbudán sem! Hogy lehet az mégis, hogy a város fejlődése áll? Hol itt a hiba? Egyik utcát járjuk be a másik után, itt-ott szoba állunk emberekkel, asszonyokkal, megtudjuk, hogy az óbudai beenszülött nem válnék meg kis háztól a világ minden kincséért sem, azt körömszakadtig, utolsó leheletéig tartja. Új ház tehát a benső területen nem épülhet. Eljutunk lassan az óbudai hegyek felé, arra a területre, ami már kívül esik a régi Óbuda határain. Itt egyszerre szép, széles utcában találjuk magunkat és itt-ott hatalmas bérpalotákat látni. Úgy látszik azonban, a spekuláció nem lelte meg számítását, mert mintha abbamaradt volna az új városrész építése is.

SEHOL EGY KÖZÉPÜLET

A feltűnő az, hogy sehol egy középületet sem találni, mert a dohánygyárat és az iskolá-

kat nem számítjuk azoknak. Ime, egyik súlyos oka annak, hogy Óbuda nem fejlődik. Illetékes körök állandóan megfélekedtek Óbuda létezéséről, amikor egy-egy középület felépítését tervbe vették. Pedig Óbuda rendkívül alkalmas erre a célra csodálatos természeti szépségeimél fogva. Amikor a város külső területeit járjuk be, eljutunk a Filatori gátig. Talán ez? Hiszen, igaz, Óbudát nagyon sokáig minden esztendőben fenyegette az árvíz és lehet, hogy ez is visszafogta fejlődésében. Dehát ha Budán és Pesten meg lehetett építeni a Dunapartot, mért nem lehetett Óbudán?

Kimentünk a Dunaparra, most is olyan rendezetlen és lankás, mint a régi időkben s ami első pillanatra szemünkbe tűnik, az, hogy nincs hídja! Természetes, hogy így kiesik a legközelebbi forgalomból és nem fejlődhetik. A hajógyári sziget alsó csúcsa és a Margitsziget felső csúcsa pedig nagyszerű alapnak kínálkozik egy híd számára.

A legfeltűnőbb, hogy tervszerűségnek és pedantériának sehol semmi nyomát sem találtuk. Az óbudai partvidék kusza, rendezetlen, a gyári épületek, raktárak utcákat, tereket tesznek tönkre és egész utcák vannak, amiket városrendészeti szempontból teljesen le kellene bontani.

AZ ÓBUDAIK IS OKAI A NAGY ELHANYAGOLTSÁGNAK

Beszéltünk egy igen kedves és művelt óbudai úrral ezekről a kérdésekről. Azt mondta, hogy ennek a nagy elhanyagoltságnak az óbudaiak maguk is okai.

— Lehet, hogy a régi történelmi időkbe nyúlunk vissza ennek a tulajdonságnak a gyökerei, — mondta — de az óbudaiak nagyon tartózkodóak. Szorosan megmaradtak mindig maguk között, nem keresték sem Budának, sem Pestnek barátságát és így a legtöbb esetben maguk maradtak. Ez a gögös visszahúzódság vetette őket vissza a fejlődésben és ez tartotta meg régi házaikat, utcáikat és szokásaikat. Ma természetesen már nehéz ezen változtatni, de reméljük, hogy az új dunai híd megmenti még Budapestnek ezt a legszebb értékét.

Elmeséli még ezután, hogy az óbudai bennszülöttek nagy zárkózottságának egyik legkésebb bizonyítéka az, hogy ma is ismer egy-két öreg asszonyt, akik soha életükben nem voltak odaát Pesten.

El sem akartuk hinní a dolgot és elkértük egynek a címét, hogy felkeressük.

ÓBUDAI ÖREGASSZONY, AKI MÉG NEM LÁTTA PESTET

Apró, félig-meddig bedült házban találtuk meg az öreg nénit, aki bizony már olyan öreg, hogy jární sem tud. Beszélni is csak németül beszél. Nagynehezen tudtuk csak vele megértetni, hogy mit akarunk, de szóba sem akart velünk állni, mert nem szereti az újságírókat. Haragosan, pattogva felelt minden kérdésünkre, mintha csak azt akarta volna mondani, hogy fel is út, le is út. Nem is tudtunk meg tőle mást, mint azt, hogy valóban nem volt még Pesten.

— Miért? — kérdeztük.

Majd felnyársalt a szemével.

— Azért, mert nem vagyok rá kíváncsi! — felelte. — Egészen szépen elértem a nyolcvanegyedik évet anélkül, hogy láttam volna. Remélem, hogy meghalni is tudok majd nélküle.

A szoba félhomályát megszoktuk, kivettük a szép régi bútorok körvonalait és valóban úgy éreztük magunkat, mintha a XVIII. század egyik hangulatos képe elevenedett volna meg előttünk.

A háziak mentegetődztek, hogy nagyon öreg már a Grossmutter, ne vegyük tőle rossz néven, sokszor csacsiságokat beszél. Mi meg csak mentünk tovább, elgondolkozva, amíg egy izléstelen plakát meg nem állított bennünket utunkban. Elolvastuk, a tartalma körülbelül a következő volt:

„Nagy birkózás a Kisfaludy-színházban. Augusztus 4-től 14-ig. Európa legnagyobb bokszoló láthatók este 1/29-től“. És itt sorra következett azoknak a birkózóknak, akik részt vesznek a küzdelemben a Kisfaludy-színház színpadán.

A mi nagy Apponyiék 1873-ban mondta el a képviselőház pénzügyi bizottságában szübeszédét a fővárosi törvény tárgyalásakor. Ekkor azt követelte, hogy Pest és Buda egyesítése alkalmából Óbuda is egyenlő jogokat élvezzen a felkarolt testvér városrészekkel.

Óbuda helyzete azóta sem változott.

Valóban ideje volna már, hogy Budapest Hamupipőkéje megtalálja a maga lovagját.

Bülky György.]

s. 23. s

város